

LAISVĖ
Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Telephone: 641-6887
Area Code 212

Entered as second
class matter at the
Post Office of Jama-
ica, N. Y., under the
Act of March 3, 1879.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN WEEKLY

LAISVĖ — LIBERTY
Savaitinis
Jungtinės Valstijosose \$12.00
Kanadoje \$15.00
Kitur užsienyje \$15.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 25 centai

KRISLAI

Lauksime ir tikimės
Nepraranda vilties
Baisus žmonijos pavojus
Tuo pačiu pavoju keliu
Štai kuo didžiuliojasi!

A. BIMBA

Pasirodo, kad ryšium su atžymėjimu mūsų "Laisvės" 70-erių metų gyvavimo sukakties, turėsime gražią grupę svečių ir iš Tarybų Lietuvos. Tai bus grupė veikejų ir menininkų.

Tikimės, kad visi pakvies tieji svečiai atvyks, mūsų nesuvis.

Jubiliejaus minėjimo parengimas įvyks balandžio 26 dieną.

Kartu noriu žodį kitą tarti ir apie mūsų mielas drauges moteris.

Garsinama, kad New Yorko Lietuvių Moterų Klubas ruošia didelį, įdomų su menine programa ir vaišėmis Tarptautinės Moters Dienos — Kovo 8-tos minėjimą sekmadienį, kovo 8 dieną.

Visi, kuriems tik sveikata leis, nepamirškime šiuose parengimuose dalyvauti.

Nemalonu ir gaila socialistiniam pasauliui skaičiuoti pranešimus, kad vienoje jos šalių, būtent Lenkijoje nėra sugrįžusi ramybė. Iš kitos pusės, žinoma, kapitalistinių kraštų vadovai ir valdovai tiesiog negali atsisidžiauti to kia Lenkijoje padėtimi.

Tiek Amerikos, tiek visų šalių pažangiečiai nepraranda vilties, jog padėtis pasitaisys, susinormalizuos, bus išvengta kokio nors ginkluoto konflikto, ir Lenkija pasilik socialistinių šalių ir tautų pasaulinėje šeimoje.

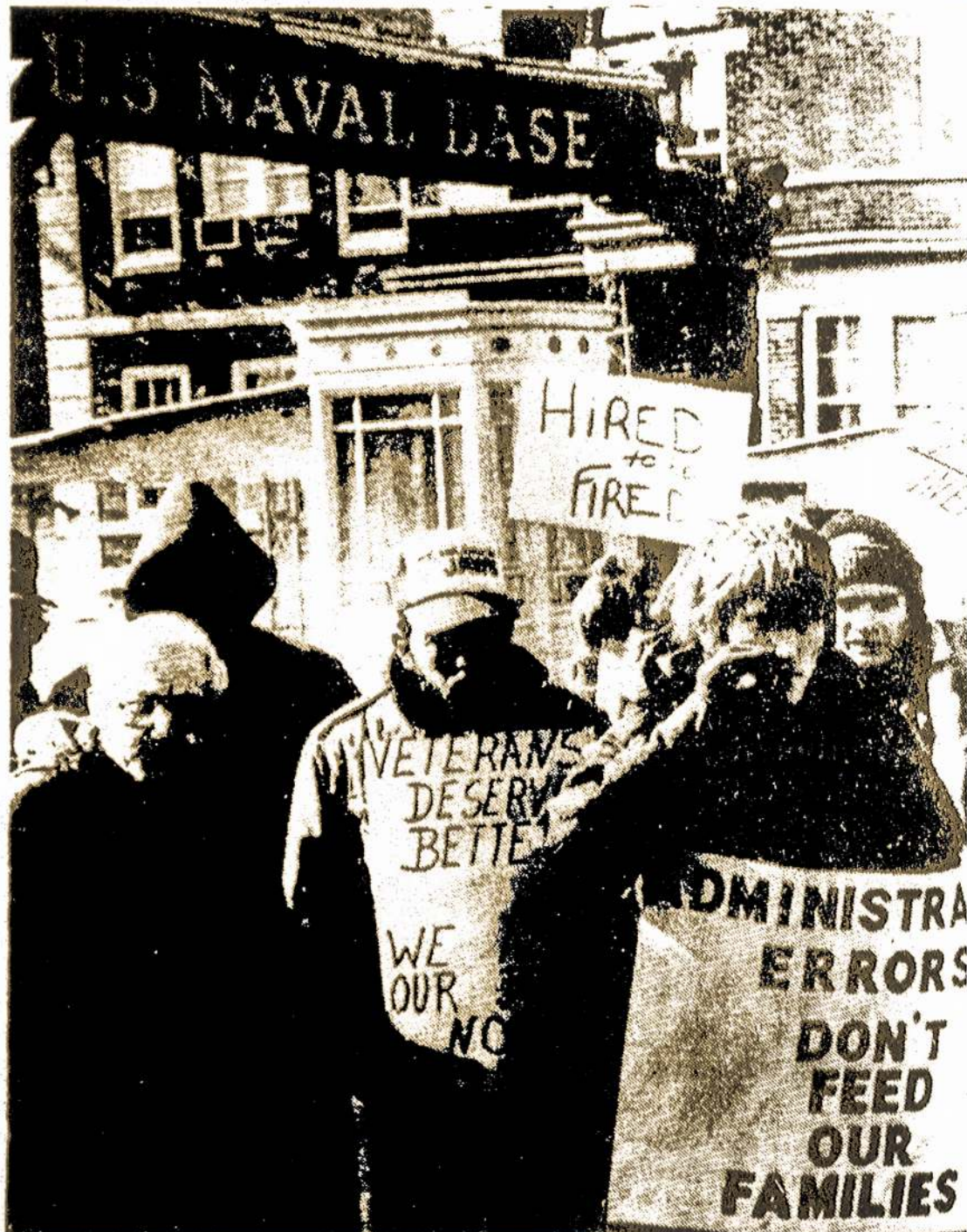
Prieš keletą metų, Jimmy Carterio prezidentavimo laikais, vienu kartu buvo pradėta plačiai kalbėti apie neutrono (atomine) bombą. Tam pritarė ir prezidentas. Bet vėliau jis tos idėjos atsisakė ir dalykas buvo užmirštas, palaidotas.

Bet daugelio nuostabai, štai iš Washingtono pranešama, kad gynybos sekretorius Weinberger, žinoma, prezidento Reagano įsakymu, spaudos, televizijos ir radijo korespondentams, praneša kad imtamas neutrono bombas gaminti. Tai militaristų į Pentagono sumanymas. Pasirodo, kad kuo kitu jie pateisintų savo reikalavimą, kad gynybos reikalams išlaidos 1981 m. biudžete būtų padidintos net iki \$32,000,000,000!

Nereikia nė sakyti, jog Tarybų Sąjunga ir kitos šalys šį pavojingą sumanymą tuojau griežčiausiai pasmerkė. Bet iš kitos pusės Europos kapitalistinės NATO šalys jį užgyrė!

Izraelio valdžia, sakoma, nutarė steigti tris naujas sodybas per anais metais karą užgrobtose arabų žemėse. Reiškia, ji tuos plotus aneksuoją, laiko savo teritorijos sudėtine dalimi. Tas reiškia, kad Izraelio santykiai su arabų kraštais dar pablogės, pastrės.

Reikia tikėti, kad ateinan tieji parlamentiniai Izraelyje rinkimai šį kelią pakeis, jo atsisakys.

Piketuoją jūrų bazę Philadelphiaje. Tie vyrai buvo atleisti iš darbo vos po dienos, kai buvo įdarbinti. Jie atleisti pagal naują prez. Reagano ekonominį planą ir dabar eina į teismą savo reikalų ginti.

Keturi milijonai labdarai

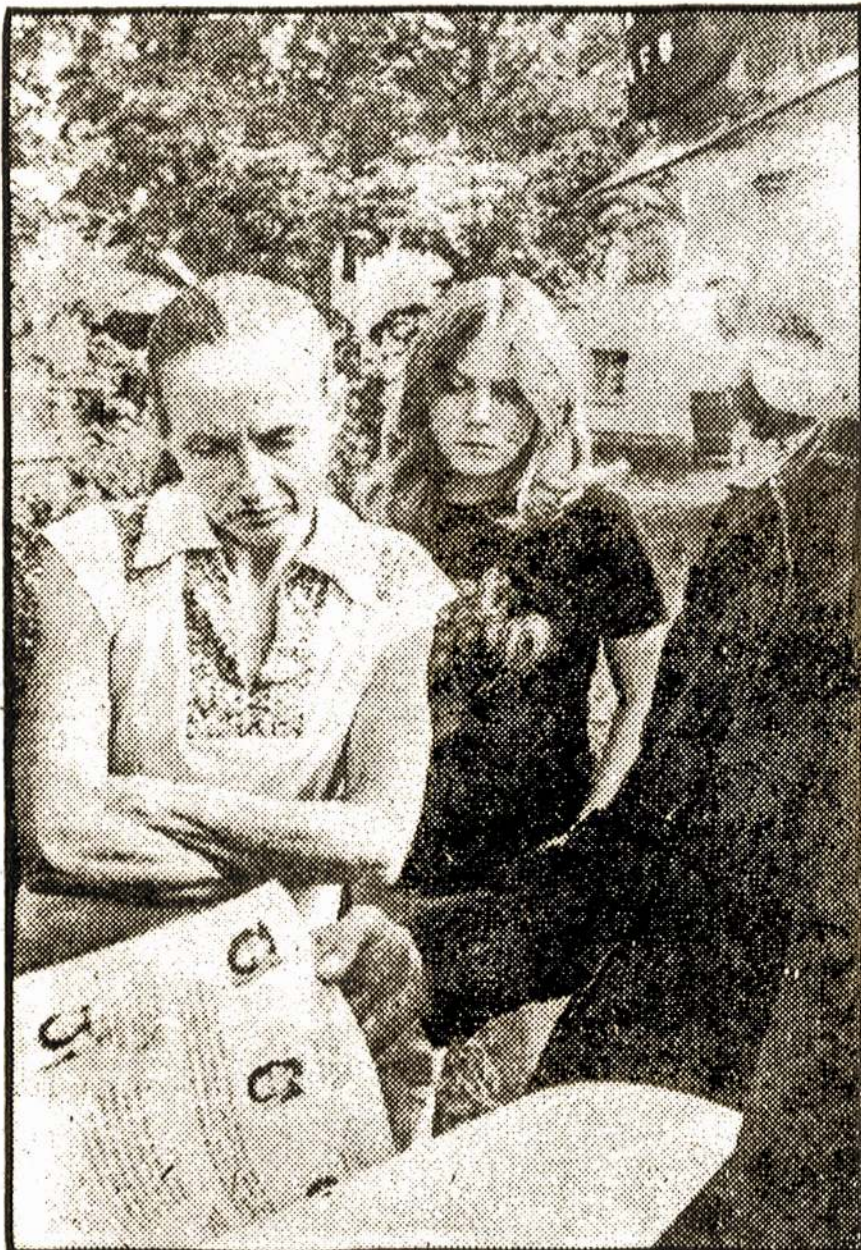
Washington. — Energijos departamento specialus patarėjas Paul L. Bloom, prieš užbaigdamas savo darbą buvusio prezidento Carterio kadicijoje, paskutinę savo darbo dieną paskyrė keturis milijonus dolerių labdaros draugijoms. Po viena milijoną dolerių gavo National

Council of Churches, Salvation Army, Council of Jewish Federations ir Conference of Catholic Charities.

Tai buvo pinigai, kuriuos valdžiai buvo sugrąžinusi Standard Oil Company (Indiana), kai buvo nustatyta, jog ji perdaug išėmusi iš savo klientų už naftą praieitje.

Kai dabartinė Reagano administracija apsižiūrėjo, jog šie keturi milijonai buvę "ne teisėtai" išmokėti, gavėjai tuos fondus jau buvo beveik išleide. Nors Energijos sekretorius ir sako, kad Bloom neturėjęs teisės tuos fondus paskirstyti, bet pats Bloom tvirtina, jog jis pasielgęs teisėtai, nes tos organizacijos kaip tik padės skurde esantiems piliečiams apsimokėti elektros ir kitokias skolas.

Dar neaišku, kaip tas reikalas baigsis, bet tos keturi labdaros draugijos aiškina, jog jos esančios nusivylusios dabartinės administracijos politika.

Dorothy Allison, psichiatristė, iš New Jersey atvyko į Atlantą, Georgia, padėti, ieškant nusikaltėlių vaikų nužudyme.

Kritikuoja JAV dėl N-bombos

Bonn. — Federalinės Vokietijos parlamento narys Karsten Boigt, kancelerio Schmidto partijos užsienio reikalų politikos specialistas, sukritikavo per vietos TV interview Amerikos gynybos sekretoriaus Caspar Weinberger planą dėl neutroninės bombos Europoje. Jis tvirtino, kad Amerika nesanti reikalo pakankamai išaiškinti NATO valstybėms. Panašius kaltinimus pareiškė ir buvęs Vokietijos kancleris, dabartinis socialdemokratų vadas Willy Brandt.

Willy Brandt sako, kad Prancūzija ir Fed. Vokietija esančios už detentę ir siekiančios stabilizacijos Rytų-Vakarų santykių subalansavime. Jis taip pat aiškino, kad bent šiuo metu nesą jokių galimybių, jog kuri nors pusė (komunistinė ar kapitalistinė) gautų persvara.

Las Vegas. — Viešbučio tarnautojas, 23 metų amžiaus Philip Bruce Cline, kaltinamas uždegęs vietos viešbutį Hilton Hotel, kur žuvo aštuoni žmonės ir sužeista apie porą šimtų. Nuostolių esama apie 10 mil. dol.

New Delhi, Indija. — Keturių dienų posėdžių susirinko apie šimto šalių užsienio reikalų ministrai ir nori aptarti visus savo aktualiuosius politinius klausimus. Tai vadinamos "nonaligned" šalys, kurios nesideda su didžiosiomis valstybėmis. Konferenciją atidarė Kubos užs. reik. ministras Isidoro Malmierca, pavaduodamas Fidelį Castro, kuris yra dabartinis tų valstybių judėjimo pirmininkas. Jo pakviesta kalbėti Indijos premjerė Indira Gandhi pareiškė viltį, kad didžiosios valstybės liausis kurstyti tarpusavyje mažasias valstybes. Ji taip pat pasisakė prieš didžiųjų valstybių steigiamas karines bazes mažųjų valstybių teritorijose. Konferencijos dalyviai, tarp daugelio kitų dalyvių, rūpinasi suvesti prie taikos stalo Iraną su Iraku.

Paskelbė JAV laišką

Washington. — Tarybų Sąjungos ambasada paskelbė tekstą laiško kurį Tarybų Sąjungos užsienio reikalų ministras Andriejus Gromyka buvo atsiuntęs JAV Valstybės sekretoriui Alexander M. Haig, Jr.

Laiškas, rašytas sausio 28 d. ir sekančią dieną TSRS ambasadoriaus Dobrynino įteiktas JAV Valstybės sekretoriui, yra atsakymas į JAV Valstybės sekretoriaus laišką, rašytą sausio 24 d. Tame laiške Amerikos užsienio reikalų ministras išpėjo TSRS, kad ji nesikištų į Lenkijos vidaus reikalus. TSRS užsienio reikalų ministras Gromyka sako, kad šis reikalas neliečia Amerikos, nes tai yra Lenkijos vidaus reikalas, o kai dėl santykių su Lenkija bendrai, tai Amerika ir jos siunčiamos Voice of America radijo laidos dirgančios Rytų-Vakarų santykius.

Sakosi esąs Lindbergo sūnus

Kenneth W. Kerwin, kuris tvirtina, kad jis esąs Lindbergo sūnus.

New York. — Jau 49-eri metai praėjo nuo to laiko, kai transatlantinio lakūno Lindbergo sūnus buvo pagrobtas ir nužudytas ir tariamas jo žudikas buvo nubautas mirties bausme elektros kėdėje. Bet dabar bent du asmenys tvirtina, kad jie esą Lindbergo sūnūs ir nori įrodyti, jog asmuo, kuris buvo pasmerktas miriop elektros kėdėje, buvęs nekaltas.

Jiedu turi pasiėmę advokatus, kurie knisinėjasi New Jersey valstijos archyvuose ir nori įrodyti savo klientų teisybę. Vienas toks yra Harold Roy iš Westport, Conn., kompiuterių kompanijos atstovas, o kitas — Kenneth W. Kerwin — iš Biddeford, Me., buvęs fabriko darbininkas. Abudu tvirtina, kad jiems žinoma, jog jie esą Lindbergo sūnūs, ir sako, kad jie eina bylinėtis ne dėl turto, bet iš principo.

NEW DELHI. — Per tris dienas sukūrė apie tris tūkstančius mylių, amerikiečiai Anderson iš Albuquerque, New Mexico, ir Ida iš Boulder, Colorado, sustojo Indijoje ir nutraukė savo kelionę po pasaulį, kurią buvo ketinę įvykdyti, ketindami ją atlikti per mažiau nei 80 dienų, kaip buvo rašoma Jules Verne knygoje.

Lenkai kviečia kovoti prieš antisocialistinę provokaciją

Varšuva. — Naujasis Lenkijos ministras pirmininkas, gynybos ministras generolas Wojciech Jaruzelski, vos tik perėmęs savo pareigas, pareiškė, jog neprileisias prie to, kad šalyje atsirastų ekonominis chaosas ar prasidėtų brolžudiškas konfliktas ir pakvietė trijų mėnesių laikotarpiui susilaikyti nuo streikavimo.

Savo kalboje Seimo nariams jis pažadėjo pertvarkyti ministrų kabinetą ir atstatyti nuosirdžius ir atvirus ryšius su Solidarnosc unijos vadovybe ir nariais. Tuo tarpu ir tos unijos vadas Lech Wałęsa, kurio vadovaujama unija atstovauja 10 milijonų narių, pažadėjo susilaikyti nuo streikų.

Sudaryta komisija, kuriai vadovauja vicepremjeras Mieczyslaw Jagielski, rūpin-tis ekonominiais reikalais.

Lenkijos Komunistų partijos vadas Stanislaw Kania, kreipdamasis į tautą per radiją, kvietė visus patriotiškai kovoti prieš anarchiją ir antisocialistines provokacijas šalyje. Jis išėjo prieš antisocialistinius elementus, kurie infiltravo darbininkų uniją. Jis taip pat kvietė Lenkijos

Lenkijos premjeras gen. Wojciech Jaruzelski

ūkininkus paklusti Vyriausiojo Teismo sprendimui, pagal kurį jiems neleistą steigti atskirų unijų, bet leista jungtis draugijose, kurios yra skirtingos nuo fabriku darbininkų.

New York. — Trys Portugalijos advokatai pareiškė, jog Pietų Afrika vedanti nepaskelbtą karą prieš Angolą. Esą, Pietų Afrikai šioje kovoje padeda JAV, Prancūzija, Federalinė Vokietija, Japonija ir Izraelis bei daug įvairių korporacijų iš visų kraštų.

NUPIRKO LONDON TIMES

London. — Australietis laikraščių specialistas Rupert Murdoch, kuris jau turi savo valdžioje daugelio laikraščių likimą, ju tarpe ir trijų New Yorke išeinančių leidinių, nupirko Londone ir finansines bėdas pakliuvusį patį žymiausią ir savo vardu besididžiujantį London Times. Jis susitarė ir su unijos darbininkais, kurių esama apie 4,000, kad jie

pradėtų ir tęstų normalų darbą. Jis pažadėjo, kad Times ir jo sekmadieninė laida Sunday Times išėdinės reguliariai ir tokioje pat aukštumoje, kaip ir anksčiau. Jis dar vylėsi, kad gal tie laikraščiai būsią geresni, negu prieš tai.

New Yorke Rupert Murdoch leidžia The New York Post, The Village Voice ir New York žurnalą.

Rupert Murdoch su William Rees-Mogg, Londono Times redaktorium, ir laikraščiai, kuriuos jis leidžia.

Atėnai. — Graikijos parlamente Komunistų partijos atstovai pareikalavo, kad būtų uždaryta Voice of America radijo stotis Rhodos saloje. Jie tvirtino, kad ta stotis skelbianti nedraugiškas žinias į socialistines ir arabų šalis, gadindama draugiškus santykius su tais kraštais.

Strassbourg. — Europos parlamentas kreipėsi į Bendrosios Rinkos kraštus, kad jie sustabdytų ginklų tiekimą Urugvajui. Buvo nurodyta, kad Urugvajuje nepaisoma politinių ir žmogaus teisių ir kad karinė valdžia esanti atsakinga už civilių suėmimus ir jų kankinimą.

Pažeminimas dievo vardu

Vatikano duomenys rodo, kad didžioji dalis tikinčiųjų — moterys, nežiūrint to, jog visais laikais bažnyčia skelbė moterų nelygiateisiškumą su vyrais. Per ilgus amžius susiklostė moterų nepilnavertiškumo pojūtis, tuo pačiu paklusnumo, nuolankumo tiek vyriui, tiek dievui bruožas. Visa tai darė poveikį šventas raštas, popiežių raštai bažnyčios reikalais. Pavyzdžiai, Biblijoje teigiama, kad "... nuodėmių šaknis, velnio ginklas, kai tik moteri pamatote". Arba "... jūsų moteris tegul tyli susirinkimuose, nes joms nevalia kalbėti. Turi būti paklusnios, nes taip ir zokonas sako. Tačiau jeigu jos ko nors nori išmokti, tai namie tegul savo vyrų pasiklausia".

Ryškiausiai moters pažeminimas atsispindi krikščioniškajame moterystės sakramente, ypač jo apeigose. Visos maldos sutuoktvių metu kalba apie moters nelygybę, apie tai, kad ji paties viešpaties pasiūsta tarnauti savo vyrui: "Duok, dieve, vergei (jaunajai) visur klausyti vyro, o vergas (jaunasis) turi būti žmonos galva, kad gyventų pagal dievo valią". Maldų pabaigoje perskaitoma ištrauka iš apaštalo Povilo laiško efeziečiams: "... o žmona tegu bijo savo vyro".

Dar didesnis moters pažeminimas ir paniekimas bažnyčios apeigose. Tai pavestuvinis jaunos moters įvesdinimas per presbiteriją į bažnyčią ir antras atvejis, kai moteris iš bobinčiaus įvesdinama po pirmo gimdymo. Jauna moteris atėjusi pas kleboną, pasiprašo ją apvalyti. Kunigas paprastai šaltokai klausia:

— Po didelio ar po mažo? Vadinasi, ar esi po pirmosios vestuvinės meilės nakties, ar pagimdei savąją savo kūdikį. Bet ir čia sutinkame kitą pažeminimą. Pagimdžius berniuką "apsivalymo" apeigas galima atlikti po 40 dienų, o mergaitę — po 80 dienų. Kaip matome, prieš dievą, gimdant mergaitę, susiteršiama dvigubai.

Krikščioniškoji religija į moterį žiūri, kaip į pagrindinį visų nuodėmių, pagundų ir blogio šaltinį. Per moterį Adomas, taip pat ir visa žmonija, prarado rojų: "Per moterį nuodėmių pradžia, per ją visi mirsime" (I). Dievas, kaip rašo senasis testamentas, atliko tardymą ir pasmerkė moterį gimdyti skausmuose. "Tu skausme gimdysi vaikus ir vyro valdžioje būsi, jis bus tavo viešpats". Ši "dievo nurodymą" patvirtino Romos popiežiai savo enciklikose dėl gimdymų kontrolės, protestuodami jai. Šventųjų tėvų nurodymu gimdymui negalima naudoti chloroformo, nes jis sumažina skausmą. Tik 1956 metais popiežius Pijus XII, paprieštaraudamas dievui, teikėsi palengvinti moterų kančias, gimdymo metu leisdamas naudoti vaistus.

Kaip matome, katalikų bažnyčia lytinį aktą laiko didžiausiu žmogaus nusikaltimu, tuo tarpu rytų religijos, kaip hinduizmas, budizmas ir kitos, skaito šventu, nes duoda žmogaus gyvybės pradžią. Todėl skulptūromis, kuriose vaizduojamos lytinio akto scenos, puošiami šventyklų eksterjerai. Be to, lytinis aktas, kaip šventas veiksmas, gali būti atliekamas šventyklose, atėjus pagarbinti dievus. Tačiau islamo religijos šventraštyje korane nurodoma, kad Alacho rojuje vyrai taip pat turės malonumą, gerdami saldų vyną po medžiais, su juodaakėmis

merginomis — hurijomis, kurių galės turėti po kelias kaip ir žemėio hareme

Remiantis Biblija, moteris pažeminima ir persekiojama nuo pat krikščionybės pradžios. Bažnyčios represijos prieš mokslinę mintį ypač suaktyvėjo Europoje sustiprėjus krikščionybei ir įvedus inkviziciją. Tada krikščioniškuose laužuose degė ne tik mokslininkai, bet ir moterys, apkaltintos bürimu, ragavimais, kerėjimu. XV amžiaus pabaigoje, popiežiams remiant, vienuoliai J. Šprengeris ir G. Institutorius išleido raganų atpažinimo ir teis-mo vadovėlį "Raganų kūjis". Ir Lietuvoje daug raganavimu apšauktų moterų zuvo iškilmingų švenčių metu ant liepsnojančių laužų. Raganų autodafai dar padažnėjo po Grigalaus XV išleisto dekreto (bulės), kuriame buvo liepiama teisti kiekvieną žmogų "tikėjimo išsižadėjusi, su velniu sandarą padariusi, burtais ar žavėjimais vieną ar keletą žmonių numarinusi, tuojau atiduoti teisėjams, kurie pagal kaltės didumą, turi ji bausti". Ši popiežiaus dekretą žemaičių kunigams perskaitė vyskupas J. Tiškevičius pridurdamas: "Zavėtojajai, burtininkai ir visi, sutarties su velniu padarantieji, turi būti kankinti ir iš žmonių draugijos pašalinti".

Reikia ir tai pastebėti, kad visose švento rašto evangelijose vyrauja vyro Jėzaus Kristaus kultas. Dievo motinos Marijos asmuo, kaip nurodo tyrinėtojai, išgalėjo nuo III-IV amžiaus. Oficialiai Marijos garbinimą įteisino Efezo vyskupų susirinkimas 431 metais, vadovaujant popiežiui Selsestinui I. Taigi iki to laiko moterys neturėjo savo atstovų ir užtarėjų dangiškoje valdžioje. Bet ir vėliau, Mariją paskelbus dievo motina, ji nesulyginta su šventąja trejybe. Marija liko tik užtarėja pas savo sūnų Jėzų Kristų, tėvą Jahvę ir jų ryšininą šventąją dvasią. Kad Marija su kūnu paimta į dangų, tikėjimo dogma patvirtinta tik 1950 metais, norint Marijos kultą sustiprinti, kad turėtų ir ką moters melstis.

Kaip matome, moters katalikų bažnyčios diskriminuojamos ne tik danguje, bet ir žemėje. Dar daugiau, jos neturi teisės net prisiliesti prie šventų dalykų. Lenkų kunigo A. Bardeckio teigimu, pirmaisiais krikščionybės amžiais kai kuriose sektose kunigo pareigas atlikdavusios ir moterys. Tačiau, stiprėjant bažnyčiai, moterų kunigavimas pasirodė nepriimtinas ir neleido išsivalyti. Nuo II amžiaus pabaigos kunigystė liko tik vyrų privilegija, o XI amžiuje popiežius Grigalius VII dvasininkams įvedė celibatą, kad juos visai atitrauktų ir nuo šeimos, ir nuo moterų, tarsi būtų pagal liaudies patarles: ko negali suvedžioti velnias, tą įveikia moteris.

Naujieji amžiai atnešė daugybę pasikeitimų įvairiose mokslo šakose, mene, literatūroje, filosofijoje, moralės principuose. Pasidarė kiek lankstesni popiežiai, mat ir jiems reikia derintis prie modernesnių laikų, prie naujoviškų sąlygų. Todėl šandien vis dažniau ir atkakliau bažnyčios luomo moterys pradėjo kelti moters kunigo problemas, ir jos jau išsikojo kai kurių nuolaidų. Netgi kelios moterys vienuolės buvo pakviestos į II Vatikano susirinkimą (1962-1965). Tai pirmas toks atvejis per visą krikščionybės istoriją. Kai kuriose katalikiškose šalyse leista seselėms vienu-

lėms dirbti liturginį darbą: krikštyti vaikus, tuokti jaunuosius, net dalinti sakramentus, sakyti pamoksus. Išimtis daroma todėl, kad vyrų kunigų skaičius visose šalyse smarkiai sumažėjo ir dar mažėja.

Kova už moterų kunigystę katalikų bažnyčiose ypač sustiprėjo tarptautiniais 1978 moterų metais. Kai kurie teologai remia moterų kunigystės idėją, už ją pasisako didesnis skaičius katalikų vienuolių. Tačiau pats judėjimas už moterų teises bažnyčioje Vatikano hierarchijai nepatinka ir aukštoji dvasininkija naujoms idėjoms nepritaria. Matyt, dėl moterų kunigystės kova dar ilgokai užsisės.

Reikia pastebėti, kad pirmosios moters dvasininkės atsirado 1958 metais liuteronų kirkėje Švedijoje, vėliau JAV, Danijoje ir kitur. Pati populiariausia pastorė yra danė Brigita Berg. Jai laikant pamaldas, visada pilna ir maldininkų, ir turistų. Ji patraukia savo neiline išvaizda, panaši į kino žvaigždę Gretą Garbo. Taip pat 1975 metais anglikonų bažnyčios sinodas nutarė leisti moteris pastoriais Anglijoje.

Kartais kai kas klausia apie kunigo sutanos panašumą į moteriškąjį drabužį priežastis ir kilmę. Sutana yra šamaniškas drabužis, jis atsirado evenkų žynių tarpe, nykstant pirmykštei visuomenei, ir išsilaikė iki šių dienų. Kunigų sutana nieko neturi bendro su moterų rūbais, ir moters prisiskirti sutanos sau negali.

Taigi, moterys ir toliau atkakliai kovoja už savo lygiąs teises ir dvasininkų tarpe, ir pasaulietišrame gyvenime. **Bronius Jauniškis**

Lietuvoje naujos knygos

IŠLEIDO "MINTIS"

"Dorovinis asmenybės brendimas" (319 psl.). Leidinyje svarstomi kai kurie aktualūs asmenybės dorovinio brendimo klausimai. Čia aptariamas asmenybės kryptingumas, jos dorovinė situacija dabartinėmis mokslo ir technikos revoliucijos sąlygomis, išryškinami svarbesni dorovinio auklėjimo ir kiti klausimai.

Algirdas Navasaitis, Mindaugas Navasaitis. **"Obelynė"** (72 psl.). Spalvotomis nuotraukomis iliustruotoje knygoje pasakojama apie įžymaus Lietuvos gamtininko — profesoriaus Tado Ivanausko netoli Kauno įkurtą Obelynės sodybą, kurioje dabar įrengtas jo memorialinis muziejus. Čia pateikiama žinių apie sodybos teritorijoje augančius dekoratyvinius medžius, krūmus, geles, vaismedžius ir kt.

Venantas Butkus. **"Klaipėda"** (70 psl.). Nuotraukomis iliustruotoje knygoje yra žinių apie Lietuvos uostamiesčio istoriją, ekonomiką, kultūrinį gyvenimą, architektūros ir kultūros paminklus.

"Kalendorius 1981 metams [dvisavaitinis]" (48 psl.). Kalendoriuje supažindinama su lietuvių liaudies menu. Straipsniuose nušviečiama atskirų tradicinio liaudies meno sričių būdingieji bruožai, supažindinama su ryškiausiais liaudies meno meistrais: S. Riauba, I. Užkuris, L. Šepka, P. Gerlikienė ir kitais. Kalendorius iliustruotas spalvotomis nuotraukomis. **L. Dockienė**

Nuotraukoje: XVI amžiaus architektūros paminklas — Mykolo bažnyčia žiemą.

Nuotraukoje: Žirmūnai pro Antakalnio tiltą.

M. Baranausko nuotraukos

Senasis Vilnius savaip gražus bet kuriuo metu laiku. Vasarą jo aikštės ir skverus dengia žalias smaragdinis kilimas. Rudenį aukso spalvomis padabinti tarsi kyla aukštyn Lazdynų, Karoliniškių. Viršuliškių kvartalai.

Bet, tikriausiai, spalvų labiausiai šykštinti dailinė žiema išryškina nepakartojamus, vingrius miesto viduramžių kvartalų kontūrus. Ryškus kiekvieno medžio, kiekvienos šakelės štrichas. Visa tai susilieja į lakoniškus, harmonijos kupinus paveikslus. Staiga, po netikėto atlydžio, naktį spusteli šaltukas, ir nuo pirmųjų saulės spindulių viskas aplink sužėri...

Tarybų Lietuvos kelininkai perdavė naudoti 73 kilometrų modernią automagistralę Vilnius-Ukmergė. Kelių tiesėjų darbo pergalei pažymėti netoli Vilniaus pastatytas atminimo akmuo. **V. Gulevičiaus** nuotrauka

TARPTAUTINEMIS TEMOMIS

Nepriklausomybė Namibijai

Jau daugelį metų Namibijos liaudis kovoja už savo nepriklausomybę, tačiau ir šandien ji priversta vilkti rasistinio Pietų Afrikos Respublikos režimo jungą. Kaip žinoma, Zenevos konferencija Namibijos klausimu sausio 14 dieną turėjo priimti sprendimą dėl šios šalies nepriklausomybės, tačiau Pietų Afrikos Respublikos atstovai, kaip ir anksčiau, nerodo jokie noro susitarti, nesima žygių, kad būtų įvykdytas 1978 metų SNO Saugumo Tarybos Namibijos problemos suregulavimo planas, kuris buvo priimtas penkių Vakarų valstybių iniciatyva. Jo pagrindu Namibijoje turėjo būti nutraukti kovos veiksmai, suformuota 10 tūkstančių SNO kariuomenė taikai šalyje palaikyti, organizuoti laisvi rinkimai. Namibijos išsivadavimo kovos avangardas — Pietvakarių Afrikos liaudies organizacija SVAPO, nepaisydama, kad šis planas yra naudingas Vakarams, sutiko jį vykdyti. Taigi Pietų Afrikos Respublikos savivaliavimas ir nenoras išeiti iš pasisavintų žemių žlugdo net Vakarų patangas sureguliuoti Namibijos problemą.

Dar 1949 metais Pietų Afrikos Respublika atsisakė įvykdyti SNO nutarimą dėl Namibijos — tais laikais vadinamos Pietvakarių Afrikos — teritorijos perdavimo tarptautinei globai. Tais metais PAR aneksavo šią teritoriją. 1966 metais SNO priėmė rezoliuciją, kuri atėmė teisę iš PAR valdyti Pietvakarių Afriką.

Tačiau nuo to laiko Pietų Afrikos Respublika nepakeitė savo taktikos. Ji ir toliau nesiskaito nei su tarptautinės organizacijos nuomone, nei su Namibijos liaudies reikalavimu suteikti šaliai

teisę pačiai spręsti savo likimą. Suvienytųjų Nacijų Organizacija, atsižvelgdama į šios šalies gyventojų prašymą, 1968 metais Pietvakarių Afrikos teritoriją pavadino Namibija ir paragino SNO valstybes kovojantiems šalies patriotams teikti visokeriopą paramą.

Kyla klausimas, ar Pietų Afrikos Respublika galėtų atlaikyti tarptautinį spaudimą ir nevykdyti SNO reikalavimų Namibijos atžvilgiu viena? Aišku, kad negalėtų, jei Vakarai, kurie iš vienos pusės, neva, stengiasi paremti Namibijos patriotus, o iš kitos — remia PAR, laikytusi principinių pozicijų.

Vakarų politika Namibijos atžvilgiu yra suprantama. Juk šioje šalyje iškasami brangakmeniai, uranas, gausybė spalvotųjų metalų. JAV, VFR, kitų šalių monopolijos čia turi plačiausias veiklos galimybes. Pagaliau, šalyje įsitvirtinę ateiviai išvystė žemės ūkį, žuivies pramonę. Kaoliai, kukurūzų, kitų grūdinių kultūrų derliai, gyvulininkystė, žvejyba čia isikūrusioms kompanijoms duoda didelį pelną. Tuo labiau, kad vietinių gyventojų darbo jėga yra labai pigiai vertinama. Jiems 10-15 kartų mažesnis atlyginimas už tą patį darbą, negu baltiesiems.

Zenevos konferencijoje dalyvaujantis SVAPO vadovas Semas Ni ujoma pabrėžė, kad Vakarai, ypač PAR rasistai, stengiasi surasti marionečių iš vietinių gyventojų, kurie vykdytų užsienio planus, numatančius pratęsti kapitalistų gyvavimą šioje šalyje. Tačiau liaudies išsivadavimo kovotojai su panašiais veikėjais nesitars ir kovos iki pergalės.

Apolinas Sinkevičius

ALEKSYS CHURGINAS

Radastų vynos

Nebūsiu niekad
vienišas, kol tu
skaitysi man
žvaigždžių žvatną knygą
apie gražumą
sielų apviltį,
kurios gūlais pasklido
ar išdygo
gvazdikė
stebuklinga liepsnelė
tam, kad nuskintum ją —
ir ji užgestų
Ir apsiverktų
vasarą žalia,
girta nuo vyno
žydinčių radastų,
o tu paliktum blaivas
kaip dangus
Ir, po šakota
pušimį prigulęs,
sapnuotum briedžio
bėgančio ragus
artėjime šviesiam
nakties didžiulės.

Laumė

Kada ūmai
gyvenimas nušoks
nuo aukšto laiko
apsniigtos viršūnės,
gal senstantis pasaulis
taps kitoks,
ir tai, kas nesvajota,
įsikūnys,
gal tavo meilė
pilnatį atšvęs
prisiminimų
lyriškam pavėsy,
bet, jei veidan pažvelgs,
tu savęs
lyg svetimo
pažintį nenorėsi,
bus tavo žvilgsnis
tartum nebe tas,
tu jusi, jog širdy
kažkas atšalo,
jog šmestėlėjo laumė
ir ant stalo
sumaišė paliktas kortas.

KANADOS ŽINIOS

Ko laukiama bei tikimasi
iš būsimų rinkimų Kanadoje?

Savaitraštyje "Tėviškės žiburiai" (vas. 5 d.) straipsnyje "Ruošiasi rinkimams" skaitome:

"Apie naujo pralemento rinkimus pradėjo šnekėti ir Kvebeko premjeras R. Levesque, turėjęs pasitarimą su pagrindiniais separatistinėms Kvebeko partijos veikėjais. Šiuo metu ta partija provinciniame parlamente turi 68 atstovus, liberalai — 34. Tautinės vienybės partija — 5. Trys kiti atstovai nepriklauso partijoms. Naujiems rinkimams parlamentary skaičius bus padidintas iki 122. R. Levesque tikisi rinkimus laimėti su maždaug 70 atstovų. Jo betgi greičiausiai laukia pralaimėjimas, nes visus papildomus rinkimus yra laimėję C. Ryano liberalai. Rinkimus premjeras R. Levesque tegali atidėti iki vėlyvo šių metų rudens. Labai galimas dalykas, jis juos pasirinks anksčiau. Rinkiminiame vajuje jis žada neliesti Kanados konstitucijos problemų, pagrindinį dėmesį skirdamas ekonominiams bei socialiniams Kvebeko reikalams. Kitokios nuomonės yra liberalų vadas C. Ryanas, vajan žadantis įtraukti 1977 m. prancūzų kalbos įstatymą nr. 101, atnešusį perdidelį suvaržymą kitoms kalboms. Jam nepatinka, kad visų ateivių vaikai tuo įstatymu yra verčiami lankyti tik prancūziškas mokyklas, nekreipiant dėmesio į jų tėvų kalbą bei poreikius

ateičiai. Keistokai atrodo ir Kvebeko parlamentui pateiktas dar vieno įstatymo projektas, liečiantis neprancūziškus filmus. Pagal jį kita kalba pagaminto filmo būtų galima rodyti tik vieną kopiją visoje Kvebeko provincijoje. Jeigu filmo platintojai norėtų daugiau kopijų, jos turi būti įkalbėtos prancūziškai arba privalo turėti prancūziškus teksto įrašus. Kvebeko gyventojai, nemokantys tos kalbos, tų filmų nežiūrės, o mokantiems kalbą svarbiau yra matyti originalus, spaudai. Pasak jo, jeigu Kanada nori atnaujinti diplomatinis ryšius, turi atsisakyti šnipinėjimo bei nelegalių veiksmų. Kai žurnalistas jį paprašė paaiškinti tuos nelegalius veiksmus, M. Adelis prašė apie šešioms amerikiečiams išduotus kanadiškus pasus. Tada jam buvo priminta, kad tai buvo padaryta dėl nelegalaus JAV diplomatų sulaikymo ir jų suėmimo, sulaužant tarptautinio garbintojas M. Adelis atkrito, kad pasų išdavimas amerikiečiams neturi nieko bendro su jų sulaikymu Irane, susilaukdamas atviro žurnalisto juoko. Išgirdęs apie Irano reikalaujamus padus iš Kanados dėl ambasados atidarymo, užsienio reikalų min. M. MacGuiganas juos pavadino saktu šachmatų lošimu, kuris jam esąs nepriimtinas."

MONTREAL, CANADA

KAS SAVAITĖ
LAIDOJAME SAVO
TAUTIEČIUS

Turbūt nė vienoje lietuvių kolonijoje Kanadoje nepasitiko tiek daug mirimų, kiek jų įvyksta Montreale. Kas savaitę laidojame du tris tautiečius. Miršta pagyvenę žmonės, miršta ir jaunesnės kartos. Štai — sausio 29 d., po sunkios ligos, mirė Juozas Garbatavičius, sulaukęs 60 metų amžiaus. Čia liko žmona, o T. Lietuvoje brolis ir sesutė.

Vasario 1 d. mirė Antanas Matulis, eidamas 83-čius metus. Liko žmona (Ona Ažuolas), sūnus, duktė ir dešimts anūkių. Velionis buvo kilęs iš Sventupių km., Anykščių valsč., Utenos apskr.

NETEKO SESUČIŲ

Elenutė Mastavičienė gavo liūdną žinią, kad T. Lietuvoje mirė jos sesutė, su kuria pasimatė Gimtinėje, kai 1970 metais ten lankėsi.

Liūdas Kisielis taip pat gavo laišką, kad T. Lietuvoje mirė jo mylima sesutė Stefanie Bilienė.

Visų mirusių šeimoms, Elenutei ir Liūdui gili užuojauta.

LIGONIAI

Staigiai susirgo Danutė Vanagaitė. Ji paguldyta Jean-Talon ligoninėje, o jos brolis Juozas, ištiktas paralyžiaus, sugrįžęs iš ligoninės, gydosi namie.

J. Milaknis susirgęs ir paguldytas Montreal General ligoninėje.

ATŽYMEJO VEDYBINĘ
SUKAKTĮ

K. ir M. Lignugariai savo artimųjų tarpe atžymėjo 50 metų vedybinio gyvenimo sukaktį, kurią jiems suruošė jų dukrelė. Jubilantai gražiai pasveikinti ir apdovanoti, o svečiai puikiai pavaišinti.

Kristina Šimonienė išvyko į Floridą pasišildyti saulute.

MONTREAL-VERDUN, CANADA

Mirus

Anei Braknienei

Reikiame gilią užuojautą jos vyrui Jonui, sūnui ir šeimai, jos seserei Žovičienei, ir broliui Klimkai Lietuvoje ir jų šeimoms.

N. ir P. DUDONIAI
Aston, Pa.

KAM BUVO NAUDINGA ĮKAITŲ KRIZĖ?

SIGITAS KRIVICKAS

Pramirgėjo naujojo JAV prezidento R. Reagano inauguracinės iškilmės. Jos atsiėjo kone trigubai brangiau — per devynis milijonus dolerių — negu tokia pat procedūra prieš ketvertą metų. Dėl šių išlaidų Amerikos laikraščių apžvalgininkai nepratarė nė žodžio. Kas kita — tie pinigai, kurie iš Jungtinių Valstijų buvo skubiai pervesti į Angliją, kad Iranas paleistų JAV įkaitus JAV finansiniam bosams buvo labai gaila skirtis net ir su palyginti nedidele dalimi Irano aktyvų, "už bausmę", išaldytų dvylikoje Amerikos bankų. Tai — 32 milijonai dolerių. Buržuazinėje JAV spaudoje Irano siekimas atgauti bent 9.5 milijono teisėtaisiai šaliai priklausančių pinigų tebekomentuojamas taip, tarytum tai būtų užmokestis iš amerikiečių kišenės.

Be kita ko, tas išaldymas bankams — nepaprastai pelningas. Žinant, kad šitie pinigai negreit bus atiduoti savininkui (o gal ir visai iš jų atimti), jie buvo pastovioje cirkuliacijoje, o tai nešė bankams milžiniškus pelno procentus.

Suprantama, kodėl ne kas kitas, bet patsai "bankų liūtas" D. Rockefelleris per savo seną patikėtinį H. Kissingerį pastūmėjo tuometinį JAV prezidentą išleisti į New Yorką buvusį Irano šachą. Atseit, tik New Yorke yra tokia klinika ir tokie specialistai, kurie gali išgydyti vėžiu sergantį šachą. Sachą operavęs gydytojas gavo milijoną dolerių. Ne paslaptis, kad Irano vyriausybė iš anksto išpėjo, jog negarantuotas Amerikos ambasados saugumas, jeigu šachas atvažiuos į New Yorką. Tačiau Carterio "humaniški jausmai" šachui paėmė viršū.

Aišku, nelaisvė buvo sunkus išbandymas įkaitams ir jų šeimoms. Tačiau ne jų likimas Baltųjų rūmų administracijai ilgokai rūpėjo. Jie buvo reikalingi Carteriui jo priešrinkiminiame žaidime. Tuometinis prezidentas visai stengėsi kuo ilgiau groti "įkaitų plokšte", kad paveiktų rinkėjus ir patrauktų į savo pusę. Kai ši krizė užsitęsė ilgiau nei tikėjosi "demokratų komanda" ir tapo aišku, kad ji nebus išspesta iki rinkimų, tik tada Carteris pradėjo lieti krokodilo ašaras, esą jam gaila amerikiečių, sulaikytų Irane.

Pralaimėjęs rinkimus Carteris vis dėlto nutarė mėginti "atgauti įkaitus" iki savo prezidentavimo pabaigos. Matyt, nusprenđė, kad tai "garbės reikalas".

Deja, prezidentui ir toliau teko paklusniai sėdėti kietaime bankininkų kumštėje. Šie nesutiko su Irano reikalavimu grąžinti jam šacho turus, saugomus Amerikoje. Ejo paskutinės Carterio valdymo valandos, o bankininkai vis dar tylėjo. Tik paskutinį savo rytą Baltuosiuose rūmuose Carteris pasirašė dokumentą, kuriuo leido (matyt, jam jau buvo didžiųjų pinigų duota leista) pervesti pustrėčio milijono dolerių aukso.

Na, ir prasidėjo karštligė: televizijos, radijo reportažai, kad štai tuoj įkaitų krizė turi baigtis, tik tie irančiai esą "kažko" vis dėsia. O juk visus metus kone kasdien Jungtinės Valstijos rimtai grasino Iranui, vykdė ekonominę jo blokadą, kaupė karines pajėgas Persų įlankos rajone; netgi griebėsi beprasmiško karnio įsiveržimo pernai balandžio mėnesį...

Carteriui labai norėjosi viešai pranešti apie įkaitų paleidimą bent paskutinėmis savo prezidentavimo minutėmis. Deja, pranešimas apie jų išskridimą iš Teherano atėjo pusvalandis po Reagano inauguracijos... O juk ši problema galėjo būti išspręsta daugeliu šimtų valandų anksčiau. Tereikėjo JAV administracijai vykdyti Irano atžvilgiu lankstesnę politiką, anksčiau atsižvelgti į jo teisėtus reikalavimus.

Naujasis prezidentas leido Carteriui "kaip savo patikėtiniui" už valstybės lėšas nukristi į Europą ir pasimatyti su buvusiais įkaitais. Atvykęs į Wisbadeną (VFR), kur yra JAV karinių pajėgų liginė, o ten atvežti paleistieji diplomatai, Carteris rodė jiems "šiltus jausmus" lygiai pusantros valandos. Jis nesivaržė prieš televizijos kameras ir mikrofonus, kaltindamas irančius "laikinių žiaurumu". Buvęs prezidentas nežodeliu neužsiminė apie tai, kad JAV durtuvais 1953 metais buvo sugrąžintas šachas į sostą, kad jo valdymo laikais slaptoji SAVAK policija nukankino daugiau kaip 100 tūkstančių nekaltų žmonių...

Teko matyti televizijos transliaciją iš Alžyro, kai ten buvo atskraidinti buvę Jungtinių Valstijų pasiuntinys Irane bendradarbiai. Visi penkiasdešimt du keleiviai atrodė normaliai, žvaliai žingsniavo aerodromo taku. Alžyro gydytojai, kuriems dieną prieš paleidimą Irano valdžios atstovai leido apžiūrėti įkaitus, pastebėjo, kad jų sveikata gera.

Siuo metu JAV propagandinė mašina vėl įnirtingai puola Iraną.

Iš Vilniaus "Tiesos"

PO PASAULĮ PASIDAIRIUS

Kaip žinia, Pietų Afrikos Respublika atsisako pasirašyti sutartį apie branduolinio ginklo neplatšinimą. Nustatyta, kad ji turi atominių ir raketinių poligonų. Gi paslaptį gaisis žypsis, kuris 1979 m. užfiksuotas šioje šalyje, anot specialistų, buvo ne kas kita, o bendras Pietų Afrikos respublikos ir Izraelio atominės bombos išbandymas.

Kanados nacionalinės gynybos ministras pareiškė, kad Kanadai nereikėtų apsiriboti jau priimtais nutarimais apie kasmetinį karinio biudžeto padidinimą trimis procentais (iki 1985 metų), kaip to reikalavo Pentagonas ir NATO. Lomantinis kelė mintį, kad reikia eiti toliau ir asignuoti dar 19,8 milijono dolerių, kad per artimiausius 20 metų būtų naujai perginkluota šalies armija.

Kaip ir anksčiau, Baltuosiuose rūmuose Kanada laikoma labiausiai "paklusnia" sąjungininke. Ottawos adresu dažnai keliama reikalavimai padidinti karinį įnašą į NATO ir bendrai priešlėktuvinės Šiaurės Amerikos gynybos biudžetą. Kaip patvirtino Kanados nacionalinės gynybos ministras Lomantinis, Kanada jau sutiko nupirkti 137 kovinius lėktuvus "F — 18 A" už 4 milijardus dolerių. Dar vienas milijardas bus išleistas įsigyti patuliuojančius tolimo radiuso lėktuvus.

JAV karinės pramonės kompleksas reikalauja, kad Kanada asignuotų 12 milijardų

dolerių, karinių laivų statybai. Tikimasi, kad užsakymai atiteks pagrindinai JAV korporacijoms.

Kinija ir Pakistanas sudarė slaptą sutartį apie Kinijos karinės jūr bazės ir vakarus nuo Karačio uosto statybą. Pastatyti tikimasi per tris metus.

Po antrojo pasaulinio karo, pražudžiusio 55 milijonus

P. Karlonas

Kauno kultūrinio prekių gamykloje "Aidas" gaminami įvairūs vaikiški vežimėliai, žaisliniai metalofonai ir lūpinės armonikėlės.

Nuotraukoje: gamyklos šefuojamo vaikų darželio-lūpėlio auklėtiniai repetuoja naujojo koncerto tėveliams programą su metalofonais ir lūpinėmis armonikėlėmis.

T. Žebrausko nuotr.

Ruoškimės "Laisvės"
70 m. sukakties minėjimui

Vilniaus gotikos fantazija. Medžio raižinys, 1937 m.

ST. PETERSBURG, FLA.

Vasario 9 saulutė gražiai švietė ir džiugino visus ypač turistus, kad oras jau atšilo.

Svarbu, tačiau, tarti keletą žodžių apie saulę. Jis buvo labai šaltas. Sušalo net medeliai ir gėlės, nekalbant jau apie citrinius vaisius, kurių milijonus šaltis sunaikino. Daug "flu" buvo susirgusių žmonių.

Ir šių žodžių rašytojai teko apie tris savaites sirgti. Organizacinis veikimas, tačiau,ėjo įprasta tvarka.

Sausio 17 klubiečiai paminėjo 8-erių metų klubo įsikūrimo sukaktį. Seimininkės klubiečius nemokamai pavaišino skaniai paruoštais pietumis.

Ta proga pirmininkas Valys Bunkus tarė keletą žodžių. Priminė klubo įsikūrimą ir veiklą.

Vėliau pristatė Povilą Alekną. Jis plačiai apibūdino klubo veiklą ir paminėjo, kad jau prabėgo net 8 metai, o jaučiasi, kad tai buvo tik vakar.

Kadangi Monika ir Andrius Raškauskai apie 16 metų klubui vadovavo ir gamino maistą mūsų organizacijų parengimams, tai jie jau pavargo, ir pareiškė, kad jau laikas jiems pailsėti. Jų darbą virtuvėje perėmė Violeta Kuzmickienė. Jai gelbsti Helena Saurienė ir Stella Daršienė.

Tą pačią, sausio 17-ąją pagerbti M. ir A. Raškauskai už jų ilgametį darbą. Pasakyta daug gražių padėkos žodžių.

Raškauskai yra Dainos Mylėtojų choro nariai, tad Choro pirmininkas Stasys Kuzmickas pakalbėjo ir jiems padainavo. Kalbėjo ir J. Andriulienė sveikindama LLD 45 kp. vardu, o nuo klubo kalbėjo Adelė Pakalniškienė. Po kalbų Raškauskams įteikta organizacijų dovana.

Toliau sekė dainų programa. Solo dainavo Amelija Young.

Pabaigai Dainos Mylėtojų choras padainavo dar keletą dainų. Vadovavo Helena Janulytė.

Sausio 24 Helenos Janulytės vadovybėje, Čechoslovakų choras atliko koncertinę programą. Po to sekė šokiai iki vakaro. Juozas ir Juozafina Pluš-

čauskai iš Penssylvanija šiuo metu atostogauja St. Petersburg.

Svečiavosi pas draugus. Jie per "Laisvę" visiems nuosirdžiai padėjo ypač Helenai Saurienėi, kuri savo automašina svečius daug kur pavažinėjo ir supažindino su St. Petersburgu. Dėkoju ir visiems kitiems.

Juozas ir Juozafina Pluščiauskai ta proga "Laisvę" siunčia \$10 paramos. Jiems ačiū.

St. Petersburgu taip pat atostogauja mūsų geras bičiulis montrealietis Mečislavas Paragys. Jis kiekvieną šeštadienį atsilanko į mūsų klubą. Linkiu Mečiui linksmy atostogų.

MIRĖ

Sausio mėn. nuo širdies smūgio mirė mūsų organizacijų narys ir Dainos Mylėtojų choristas Kostas Damalakas. Buvo jau senyvo amžiaus.

J. Baird koplyčioje atsišveikinimo kalbą pasakė Jonas Mileris.

Stasys Kuzmickas prie karsto pagiedojo tinkamų giesmių.

Palaikai išvežti į Chicagą ir palaidoti Lietuvių Tautinėse kapinėse.

Paliko liūdeti sūnų, dukrą, jų šeimas ir gyvenimo draugę.

Palydovai buvo pakviesti pietums į Lietuvų S. Piličių salę.

Velionio artimiesiems reikiu užuojauta.

PRANEŠIMAI

Vasario 21 įvyko Klubo, o vasario 28 kuopos renginiai. Kovo 7 įvyks Klubo susirinkimas, o kovo 14 LLD 45 kp. susirinkimas.

Parengimai prasidės 10:30 val. ryto.

Sausio 9-osios laidoje, aprašant LLD 45 kp. valdybą 1981 metams, nepaminėta Bronė Vaitkienė, Protokolų sekretorė. Atsiprašau.

V. Bunkienė

Remkite
Laikraštį
"LAISVĖ"

